

P.M.

rörande segelfartygsfordringarna.

i U. S. A.

1935

H. B.

Sedan under en lång följd av år finska segelfartyg, såväl före världskriget som under de ^etrå första åren av detsamma, ja ända intill utgången av år 1917, obehindrade fått gå i trafik till och från U.S.A., inträffade första gången den 18 december 1917 och sedan successivt under januari, februari, mars och april månader 1918, att 13 stycken finska segelfartyg, som voro befraktade huvudsakligen med case-oil från hamnar i U.S.A. till Australien och Syd-Afrika och som erhållit tillstånd för de i fraktavtalen avsedda resorna av såväl The Interallied Chartering Committee i London, som av U.S.A. Shipping Board i New York, av de amerikanska myndigheterna hindrades att utlöpa från de amerikanska hamnarna. Till saken hör ytterligare att vederbörande exportör i U.S.A. erhållit behörig exportlicens för de för dessa fartyg avsedda lasterna, ävensom att åtminstone flere av fartygen redan intagit den för resan avsedda lasten. Först den 17/7 1918 kunde det första fartyget avgå, varefter de övriga successivt erhöllo seglingstillstånd, och den 26/11 1918 avgick det sista av fartygen. Detta långa uppehåll i hamn för 13 stycken stora segelfartyg förorsakade naturligtvis utgifter för redarna i form av underhåll för fartyg och besättningar. Därjämte gingo redarna miste om frakter för samma tid. Enligt låg beräkningsgrund stiger skadan och förlusten för redarna, - utom ränta - till ca. 750,000 Dollars.

Angående orsaken till uppehållet erhöles för tiden icke någon direkt upplysning. Efteråt hava emellertid de amerikanska myndigheterna försökt flere olika förklaringar. En sådan var att segelfartyg icke finge sändas till zonen för de tyska undervattensbåtarnas verksamhet. Häremot har påvisats att dessa fartyg icke komme att för de tillämnade resorna passera dessa vatten. En annan förklaring är den, att för fartygens räkning icke erhållits s.k. "bunkerlicens", innebärande tillstånd att medtaga erforderlig proviant och annan utrustning. De amerikanska myndigheterna förmena nu, att de

II.

varit berättigade att förvägra sådan licens. Att denna omständighet de facto resulterat i fartygens kvarhållande, svara de icke för. Häremot har invänts, dels att flere av fartygen varit försedda med nödig utrustning utan komplettering i U.S.A., dels, att samtidigt som dessa fartyg kvarhöllas, tiotals andra segelfartyg, tillhörande allierade och neutrala nationer, fingo avsegla med enahanda laster till samma destinationer.

Vid granskning av de amerikanska myndigheternas arkiv har emellertid framgått, att den verkliga orsaken till kvarhållandet ligger däri, att de amerikanska myndigheterna trodde befäl och besättningar på dessa fartyg hysa bolschevikiska sympatier. Sedan nämligen en undersökning i detta hänseende resulterat i att alla sådana misstankar voro ogrundade, tilldelades fartygen efter hand seglingstillstånd. (Avskrifter av skriftväxling mellan amerikanska myndigheter härom finnas i Skolskeppsrederiets ägo).

De anspråk på ersättning från redarnas sida som framställdes, hava av amerikanska regeringen avvisats. För erhållande av stöd för sin sak vände sig redarna till Finlands regering. Efter långvariga underhandlingar på diplomatisk väg, enades man senaste år om att Finlands regering skulle samla alla bevis och upprätta ett memorandum i saken, där alla påståenden, etc. skulle sammanföras. Detta skedde, och den 30 januari 1935 inlämnades sagda memorandum till State Department, som i ett contra-memorandum den 4 därpåföljande mars, förnekade all skyldighet att ersätta skadan. Detta bemöttes av vår Legation i ny skrivelse av den 4 april 1935. Samtidigt upptogs frågan om möjlighet att i rättegångsväg utsöka fordran hos U.S.A. regeringen, vartill, som känt, fordras kongressens tillstånd. Vid underhandlingar i frågan förklarade man från State Departments sida, att, för rätt att börja rättegång, redarna, resp. Finlands regering bleve tvungna ställa garanti, ca. 25,000 Dollars, för rättegångskostnader, inklusive löner, under tiden för rättegången åt vederbörande tjänstemän i State Department och Justitie Department. Då i andra liknande ärenden sådant icke tidigare kommit ifråga, instruerade Utrikesministeriet sin representant i Washington att av State Department begära specifikation över kostnaderna. Nu svarades emellertid att officiellt svar härpå icke kunde givas förrän Utrikesministeriet

III.

meddelat huruvida detta fortsättningsvis vidhölle i memoranda av den 12/1 och 4/4 anförda påståenden. Detta bekräftades av Utrikesministeriet. Härom utlät sig State Department i en verbal-not av den 9/8 1935:

"It occasions no little surprise that the Finnish Government has seen fit to endorse those statements, arguments and conclusions, without qualification".

Under tiden hade emellertid inofficiellt ingått meddelande om att kostnaderna skulle stiga till ca. 14,000 Dollars, varav State Department skulle få 4,000 Dollars och Department of Justice 1,500 Dollars.

I noten tilläggas, att State Department icke kommer att för kongressen rekommendera sakens hänskjutande till en Court of Claims. Härav, och av notens hela innehåll framgår, att man med hittills använda medel troligen icke kan komma längre.

De fordringar, som nu äro ifråga, uppkommo alla efter det Finland blivit självständig stat och i huvudsak efter det åtminstone Frankrike den 4 januari 1918 de jure erkänt Finlands självständighet. Det förtjänar i detta sammanhang omnämnande, att England, som ansett sig berättigad att i rekvisitionsväg förfoga över ett antal finska fartyg utan ersättningskyldighet till dessa redare intill den 6 december 1917, icke ens ifrågasatt krav, som uppkommit efter sistsagda dag.

Då det emellertid visat sig omöjligt att i skriftväxling mellan State Department och vårt Utrikesministerium uppnå en rättvis lösning, har man inom intresserade redarkretsar tänkt sig frågans upptagande i samband med regleringen av övriga krigsfordringar.

Det skall då genast erkännas, att Finlands skuld till Amerika icke i egentlig mening är en "krigsskuld". At den emellertid kan likställas med en sådan, visar bl.a. det faktum, att flere länder, t.ex. Estland (?) vägrat betalning av liknande skuldförbindelser i avvaktan på en allmän reglering av dessa.

Om på vederbörande håll här i landet gehör kan för vinnas för slaget, så kunde i saken vidare procederas på följande sätt:

I god tid före nästa betalningstermin tillställer vår regering U.S.A. regering ett meddelande, vari framhålles, att

IV.

Finlands regering beklagar, att U.S.A. regeringen ställt sig alldeles oförstående till redarkravet, om vars riktighet Finlands regering är djupt övertygad. Att Finlands regering icke tidigare intagit en mera deciderad ståndpunkt i saken har berott på att man här i det längsta hoppats på, att U.S.A. regeringen slutligen skulle överlämna frågan till avgörande åt ojäviga domare. I sådant syfte har jämväl Finlands regering, samtidigt som U.S.A.s alla övriga gäldenärer tredskat med likvideringen av sina skulder, punktligt och oberoende av världskrisen erlagt förfallande rater med räntor. Då förhoppningarna på en rättvis uppgörelse i fartygsfrågan efter erhållande av State Departments förenämnda not av den 9 ds. grusats, ser sig regeringen emhändertid nu tvungen att av återstående medel i avvaktan på fartygsfrågans rättvisa reglering, innehålla så mycket, som täcker redarens krav.

Till underlättande av en uppgörelse, skulle redaren avstå från anspråk på ränta, och skadeersättningsbeloppet, nu 750,000 Dollars, skulle reduceras till ersättning enligt i, fartygen då gällande certepartier fastställda grunder, sammanlagt ca. £100,000 och 80,000 Dollars.

Uppkomsten av meningsskiljaktigheter av nu förevarande art förutsättas och proceduren för deras biläggande är fastställd i avtalen om förliknings- och skiljedomsförfarande mellan Finlands regering och regeringen i Nord Amerikas Förenta Stater av den 7 juni 1928.

Det föreslagna förfarandet skulle väcka ett oerhört uppseende i hela världen och icke minst inom vidsträckta lager av den amerikanska nationen, som otvivelaktigt skulle taga parti för vår sak. Vårt lands goda rykte och kredit bleve säkerligen icke heller lidande i följd av åtgärden.

Helsingfors, den 30 augusti 1935.

H.A.